

УДК: 343.541
Bibliid 1451-3188, 16 (2017)
Год XVI, бр. 60, стр. 9–28
Изворни научни рад

НОВА СЕКСУАЛНА КРИВИЧНА ДЕЛА И СТАНДАРДИ САДРЖАНИ У ИСТАНБУЛСКОЈ КОНВЕНЦИЈИ

проф. др Драган ЈОВАШЕВИЋ¹

ABSTRACT

The Republic of Serbia has prescribed new sexual criminal offence by adopting the new criminal regulation in 2005 and its updates in 2009 and 2016. This new criminal regulation is based on international standards which are a part of numerous documents of universal and regional international organisations (Council of Europe, European Union, etc.). In this way, the Republic of Serbia is providing criminal responsibility and punishing ability for the most severe forms of sexual criminal offences. The paper concentrated on analyses of the international and regional European standards of system measures against sexual criminal offences. Also, the paper deals with theoretical and practical aspects of implementation measures in the criminal legislation of Serbia.

Key words: European standards, Republic of Serbia, law, sexual criminal offence, responsibility, penalty, court.

1) УВОД

Сексуална кривична дела или кривична дела против полне слободе (како их назива законодавац у Републици Србији) представљају специфичан облик насилничког криминалитета, који је од најстаријих времена присутан у људској и друштвеној стварности.² Но, свест о потреби кажњавања за оваква противправна и недопуштена понашања је тек новијег датума. Она је, у првом реду, резултат настојања да се на ширем плану, прво у међународној заједници,

---

¹ Правни факултет Универзитета у Нишу, Е маил: jovas@prafak.ni.ac.rs.

² Драган Јовашевић, *Кривично право, Општи део*, Београд, Досије, 2016, стр. 17-18.

а потом и у појединим државама, подигне свест о потреби заштите људских права и слободе уопште, а посебно заштите полне слободе сваког лица од свих облика насиља (физичког, психичког, вербалног, сексуалног и др.). Тако је на нивоу међународне заједнице под окриљем Организације уједињених нација донето више међународних докумената који предвиђају низ мера и препорука у правцу сузбијања и спречавања оваквих недопуштених понашања. Сличне су тенденције присутне и у области међународних стандарда које је институционализовао Савет Европе кроз низ својих докумената.³ Државе чланице Савета Европе су на министарској конференцији у Истанбулу 11. маја 2011. године усвојиле Конвенцију о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици⁴. У основи ове Конвенције налази се низ међународних докумената раније донетих у оквиру и под окриљем ове регионалне европске организације,⁵ као што су:

- 1) Конвенција за заштиту људских права и основних слобода (*ETS* бр. 5, 1950) са допунским протоколима,
- 2) Европска социјална повеља (*ETS* бр.35, 1961, која је ревидирана 1996. године, *ETS* бр. 163),
- 3) Конвенција Савета Европе о борби против трговине људима (*ETS* бр. 197, 2005) и
- 4) Конвенција Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања (*ETS* бр. 201, 2007).

Поред Конвенција које су обавезујуће снаге, од посебног значаја за ефикасну и квалитетну заштиту (спречавање и сузбијање) свих облика полног насиља и полне злоупотребе (које спадају у сексуална кривична дела) имају и бројне препоруке Савета министара државама чланицама Савета Европе. То су:

- 1) Препорука *Rec(2002)5* о заштити жена од насиља,
- 2) Препорука *CM/Rec(2007)17* о стандардима и механизмима родне равноправности и
- 3) Препорука *CM/Rec(2010)10* о улози жена и мушкараца у превенцији и разрешењу сукоба и изградњи мира.⁶

³ Borislav Petrović i Dragan Jovašević, *Međunarodno krivično pravo*, Sarajevo, Pravni fakultet, 2010, str. 78-86.

⁴ Драган Јовашевић и Вељко Икановић, *Међународно кривично право*, Бања Лука, Универзитет Апеирон, 2015, стр. 111-116.

⁵ Berislav Pavišić, *Kazneno pravo Vijeća Europe*, Zagreb, Golden marketing, 2006, str. 112-116.

⁶ Berislav Pavišić i Tadija Bubalović, *Međunarodno kazneno pravo*, Rijeka, Pravni fakultet, 2013, str. 89-96.

2) ЕВРОПСКИ СТАНДАРДИ, ИСТАНБУЛСКА КОНВЕНЦИЈА И ПОЛНО НАСИЉЕ НАД ЖЕНАМА

Сви наведени европски стандарди, а посебно Истанбулска конвенција из 2011. године, заправо, се заснивају на осуди свих видова насиља над женама у чијој се основи налази вековима усвојена традиционална становишта као што су:

- а) насиље над женама представља манифестацију историјски неједнаких односа моћи између жена и мушкараца, који су потом и довели до доминације и дискриминације над женама од стране мушкараца, као и до спречавања напредовања жена у пуној мери,
- б) структурна природа насиља над женама јавља се као родно засновано насиље,
- в) насиље над женама представља један од кључних друштвених механизма, којима се жене приморавају да буду у подређеном положају у односу на мушкарце,
- г) жене, а посебно девојчице, често су изложене тешким облицима насиља попут насиља у породици, сексуалног узнемиравања, силовања, принудног брака, кривичних дела која су извршена у име такозване „части“ и гениталног сакаћења, а што све у крајњој линији представља различите облике и видове испољавања озбиљног кршења људских права жена и девојчица, али и главну препреку за остваривање једнакости између жена и мушкараца, и
- д) жене и девојчице су изложене већем ризику од родно заснованог насиља од мушкараца.⁷

Управо препознајући да су жене и деца често жртве различитих облика родно заснованог насиља (у чијој се основи налази сексуално насиље у различитим облицима и видовима испољавања), а у настојању да се створи Европа слободна од насиља над женама, Савет Европе је 2011. године и донео тзв. Истанбулску конвенцију – Конвенцију о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици са следећим циљевима (члан 1):

- 1) заштита жена од свих видова насиља и спречавање, процесуирање и елиминисање насиља над женама,
- 2) допринос сузбијању свих облика дискриминације над женама и промоција суштинске једнакости између жена и мушкараца, укључујући и оснаживање жена,
- 3) израда свеобухватног оквира, политика и мера заштите и помоћи свим жртвама насиља над женама,

---

⁷ Драган Јовашевић, *Међународно кривично право*, Ниш, Правни факултет, 2011, стр. 97–103.

- 4) промоција међународне сарадње у погледу елиминисања насиља над женама,
- 5) пружање подршке и помоћи организацијама и органима унутрашњих послова (полицији) у делотворној сарадњи да би се усвојио обухватни приступ елиминисању насиља над женама и
- 6) установљавање посебног механизма за праћење у циљу делотворне, ефикасне, квалитетне и законите примене Конвенције од свих држава уговорница.⁸

Конвенција се односи на све видове насиља над женама, које жене погађа несразмерно и то како у доба мира, тако и у доба рата (оружаног сукоба). При томе је сама Конвенција у одредби члана 3 одредила појам насиља и његових појединих облика и видова испољавања. Тако „насиље над женама“ означава кршење људских права, али и облик дискриминације над женама. Као такав он сва дела родно заснованог насиља која доводе или могу да доведу до физичке, сексуалне, психичке, односно, финансијске повреде или патње за жене, обухватајући и претње таквим делима, принуду или произвољно лишавање слободе, било у јавности, било у приватном животу. Као „насиље у породици“ одређује се свако дело физичког, сексуалног, психичког, односно економског насиља до којег долази у оквиру породице или домаћинства, односно између бивших или садашњих супружника или партнера, независно од тога да ли учинилац дели или је делио исто боравиште са жртвом, док је „родно засновано насиље над женама“ насиље, које је усмерено против жене зато што је жена, односно оно које несразмерно погађа жене (при чему појам „жена“ укључује и девојке – децу узраста испод 18 година живота). Све државе потписнице Истанбулске конвенције (као и других релевантних међународних докумената) преузеле су обавезу да у свом националном законодавству предвиде посебна "сексуална" кривична дела или кривична дела полног насиља над женама и децом. При томе је сама Конвенција одредила појам, врсте и карактеристике ових кривичних дела препуштајући националним законодавствима да детаљније разраде облике и видове испољавања ових кривичних дела и да пропишу врсте и мере кривичних санкција за њихове учиниоце, као и посебне кривичноправне мере (које немају карактер санкције, али које погађају учиниоце ових кривичних дела аутоматски, по сили закона, самим доношењем осуђујуће пресуде за ова кривична дела). Тако Истанбулска конвенција дефинише следећа сексуална кривична дела: Психичко насиље (члан 33) обухвата свако намерно понашање које озбиљно нарушава психички интегритет неког лица принудом, односно претњу таквим понашањем; Прогањање (члан 34) је намерно понашање понављањем претњи упућених другом лицу, које узрокују да се оно плаши за своју безбедност; Физичко насиље

⁸ „Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори“, број 12/2013.

(члан 35) чине намерно извршена дела физичког насиља над другим лицем. Сексуално насиље, укључујући силовање (члан 36) обухвата различите видове намерног понашања као што су: а) вагинална, анална или орална пенетрација сексуалне природе на телу другог лица без њеног, односно његовог пристанка, коришћењем било ког дела тела, односно предмета, б) друге сексуалне радње са лицем без њеног, односно његовог пристанка, и в) навођење другог лица на покушај сексуалних радњи са трећим лицем без њеног, односно његовог пристанка. При томе се сматра да пристанак мора да буде добровољан, те да је настао као исход слободне воље лица што се као фактичко питање процењује у сваком конкретном случају. Ова дела могу да буду извршена над садашњим или бившим супружницама или партнеркама. Принудни брак (члан 37) је присиљавање одраслог лица или детета да ступи у брак са учиниоцем дела. При томе се као кажњиве радње сматрају и подстрекавање, односно намамљивање одраслог лица, односно детета на територију стране државе или друге која није њена држава боравишта, с циљем принуде тог одраслог лица или детета да ступи у брак. Генитално сакаћење жена (члан 38) обухвата различите облике и видове намерног понашања као што су: а) обрезивање, инфибулација или било какво друго сакаћење целих, односно било ког дела женских малих и великих усмина или клиториса, б) принуда и навођење жена да се подвргну некој од наведених радњи, и в) подстицање, принуда, односно навођење девојчице на неку од наведених радњи. Принудни абортус и принудна стерилизација (члан 39) састоје се у намерном предузимању следећих радњи као што су: а) абортус жене без њеног претходног и информативног пристанка, и б) операција у сврху или уз исход онемогућавања природне репродукције код жене без њеног информативног пристанка или разумевања процедуре. Сексуално узнемиравање (члан 40) представља сваки облик нежељеног вербалног, невербалног или физичког понашања сексуалне природе у сврху или уз исход повреде достојанства лица, посебно када се ствара застрашујућа, непријатељска, деградирајућа, понижавајућа, односно увредљива атмосфера. Конвенцијом је у смислу члана 41 изричито прописана кривична одговорност не само за умишљајно извршење наведених кривичних дела, већ је кажњив и покушај (започињање извршења дела), као и саучесништво у облику подстрекавања и помагања које је добило карактер самосталне радње извршења. За учиниоце кривичних дела која су предвиђена Конвенцијом, поред казне затвора, могу се изрећи сходно члану 45 и специфичне кривичноправне мере као што су: а) праћење, односно надзор осуђених лица, и б) укидање права на родитељство, уколико се принцип најбољег интереса за дете не може гарантовати ни на који други начин, а што може да обухвати и безбедност жртве. При одмеравању казне, суд је дужан да у сваком конкретном случају посебно узме у обзир следеће отежавајуће околности (члан 46), ако не представљају елементе бића основног или тежег облика кривичног дела, као што су: а) кривично дело учињено над бившом или садашњом супружницом

или партнерком у складу са националним законодавством од стране члана породице или лица, које живи заједно са жртвом, односно лица које је злоупотребило свој ауторитет, б) поновљено кривично дело (специјални поврат), односно сродно дело, в) кривично дело учињено над лицем, које је постало угрожено услед одређених околности, г) кривично дело учињено над дететом или у присуству детета, д) кривично дело учињено од стране два или више удружених лица, ђ) кривично дело коме је претходило или га је пратило екстремно насиље, е) кривично дело учињено на опасан начин – уз употребу оружја или уз претњу оружјем, ж) кривично дело са озбиљним физичким, односно психичким последицама за жртву, и з) ако је учинилац претходно осуђиван за кривична дела сличне природе (специјални повратник). Истанбулска конвенција има посебан значај за сва национална законодавства држава чланица Савета Европе, као што је и Република Србија, посебно јер инсистира на систему мера опште и специјалне превенције насиља над женама како не би уопште дошло до такве појаве или би била смањена на прихватљив минимум. У том смислу, државе потписнице Конвенције су у смислу члана 12 преузеле следеће обавезе:

1. да предузму све неопходне мере у промоцији промена друштвених и културних образаца понашања жена и мушкараца с циљем искорењивања предрасуда, обичаја, традиције и других пракси, које се заснивају на идеји инфериорности жена, односно на стереотипним улогама жена и мушкараца,
2. да предузму неопходне законодавне или друге мере у превенцији свих облика насиља над женама које је извршено од сваког физичког, односно правног лица,
3. да се посебна пажња посвети одговарајућим специфичним потребама лица угрожених одређеним околностима и да се они поставе у средиште људских права свих жртава,
4. да предузму све неопходне мере у подстицању свих чланова друштва, посебно мушкараца и дечака, да активно доприносе спречавању свих облика насиља над женама,
5. да се култура, обичаји, религија, традиција или такозвана „част” не сматрају оправдањем за извршење или толерисање било којег дела насиља над женама, и
6. да предузму све неопходне мере у промоцији програма и активности за оснаживање жена.

У остваривању Конвенцијом утврђених циљева од стране појединих држава и њихових надлежних органа од посебног је значаја подизање свести грађана (члан 13). Стога се уговорне стране обавезују да редовно и на свим нивоима, пропагирају, односно спроводе кампање или програме подизања

свести у јавности о различитим манифестацијама свих видова насиља над женама, њиховим последицама по децу и потребе да се такво насиље спречи у сарадњи са: а) државним институцијама за људска права и телима за равноправност, б) цивилним друштвом, и в) невладиним организацијама, посебно женским, кад год је то потребно а све с циљем подизања свести и разумевања шире јавности. У систему мера превенције од посебног значаја су следеће мере које се односе на: а) образовање, б) превентивну интервенцију и програм рада са извршиоцима насиља, в) приватни (нејавни) сектор, г) средства информисања, и д) подршку жртвама насиља над женама.⁹

3) КАРАКТЕРИСТИКЕ КРИВИЧНОПРАВНЕ ЗАШТИТЕ ПОЛНЕ СЛОБОДЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Кривична дела против полне слободе (сексуална кривична дела) су у Републици Србији прописана у Кривичном законнику из 2005. године у глави осамнаест, у чл. 178-186.¹⁰ Објект заштите ових кривичних дела јесте полна слобода, слобода одлучивања човека у сфери полних односа, у погледу ступања у полне односе или на други начин задовољењу полног нагона.¹¹ Према ранијем законском решењу из 1977. године ова кривична дела су називана „кривична дела против достојанства личности и полног морала”. Нападом на полну слободу путем извршења ових кривичних дела, повређују се или угрожавају полни морал и полна част која чини битну компоненту људског достојанства. Полна слобода значи слободу одлучивања лица да ли ће, када, где, како, на који начин и с ким ступити у полне односе. Највећи број сексуалних кривичних дела усмерен је на вршење обљубе или са њом изједначеног чина употребом силе, претње, коришћењем немоћи, стања подређености, зависности или незрелости. Она се зато и називају „сексуални” криминалитет као укупност различитих облика контаката полним органима, устима, језиком, прстима или рукама са полним органом, чмаром или устима жртве у циљу задовољења сексуалног нагона инцијатора овог контакта. Поред тога, могуће је из ових мотива остварити и контакт са полним органима, устима или чмаром жртве и неким другим предметом. Друга је карактеристика

---

⁹ Остоја Крстић, *Превенција криминалитета*, Београд, Полицијска академија, 2000, стр. 34-39; Миодраг Симовић и Алија Рамљак, *Виктимологија*, Источно Сарајево, Правни факултет, 2005, стр. 213-221.

¹⁰ Службени гласник Републике Србије, број: 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014 и 94/2016; Драган Јовашевић, *Кривични законик са уводним коментаром*, Београд, Службени лист, 2007, стр. 17.

¹¹ Велимир Ракочевић, *Кривична дела против полне слободе*, Зборник радова, *Нове тенденције у савременој науци кривичног права и наше кривично законодавство*, Златибор, 2005, стр. 177-202.

ових кривичних дела да се ови контакти остварују без пристанка жртве, било уз њено активно противљење и пружање отпора или без њега. Но, у пракси се све чешће јављају случајеви сексуалних деликата који су олакшани применом лекова и других супстанци с циљем сламања отпора жртве – случајеви *date rape*.¹² Циљ прописивања ових кривичних дела је двојачке природе¹³: 1) да се обезбеди слобода опредељења човека у погледу ступања у полне односе, при избору партнера и осталих услова сагласно својим осећањима и 2) да се очувају природни и здрави полни односи између лица различитог пола у складу са схватањима и осећањима која чине јавни морал. Полазећи од чињенице да је полни живот најинтимнији део човекове личности, где је он и најосетљивији на спољна задирања, у теорији се разматра питање да ли и у којој мери друштво треба да се меша у ову личну сферу кривичноправним нормама. Ово питање је оправдано када се зна да се сфера полног живота тешко може регулисати правним нормама, а да се при томе непотребно не задире у интимну страну човекове личности, која тежи да се понаша слободно у складу са својим биолошким потребама, осећањима и схватањима. Заштита полне слободе човека је оправдана, али је спорно да ли кривично право треба да интервенише у случајевима када се задовољавање полног нагона остварује добровољно уз узајамну сагласност партнера само зато што се тиме вређа полни морал који је иначе амбивалентан, променљив и релативан.¹⁴ Зато постоје велике разлике у законским решењима појединих држава у погледу броја и врста инкриминација којима се штити полни морал, па чак постоји тенденција у правцу смањења броја и врсте кривичних дела ове врсте. Карактеристика кривичних дела из ове групе је да су сва, изузев дела подвођења или омогућавања вршења полног односа, усмерена на задовољење или изазивање полног нагона учиниоца.¹⁵ Дакле, овде се ради о власторучним кривичним делима која су по својој природи таква да их учинилац остварује искључиво радњама које сам предузима, па се поставља питање да ли је у њиховом извршењу могуће постојање саизвршилаштва. У давању одговора на ово питање, искристалисала су се два схватања.¹⁶ Према првом схватању, ова кривична дела предузимају се с циљем задовољења, изазивања или

¹² Ђорђе Алемпијевић ет ал., Повреде полних органа код жртви сексуалног насиља, *Билтен Окружног суда у Београду*, Београд, број 70/2006, стр. 19-26.

¹³ Мирослав Ђорђевић и Ђорђе Ђорђевић, *Кривично право*, Београд, Пројурис, 2016, стр. 168.

¹⁴ Драган Јовашевић, *Коментар Кривичног закона Републике Србије са судском праксом*, Београд, Номос, 2003, стр. 198-201.

¹⁵ Ђорђе Ђорђевић, *Кривично право, Посебни део*, Београд, Криминалистичко полицијска академија, 2014, стр. 119-121.

¹⁶ Драган Јовашевић и Вељко Икановић, *Кривично право Републике Српске, Посебни део*, Бања Лука, Универзитет Апеирон, 2012, стр. 97.

распаљивања полног нагона, па је њихов извршилац свако лице које остварује то задовољење, док су сва остала лица која му својом делатношћу у томе доприносе, саучесници у виду помагача или подстрекача, али не и саизвршиоца. Према другом схватању, саизвршилаштво је могуће код дела где постоји функционална подела радњи, када нека лица врше принуду, а друга лица обљубу или са њом изједначени чин. Код кривичних дела где подела радњи није могућа, нема саизвршилаштва, већ је свако лице самостални извршилац ових дела. Ова кривична дела могу да буду извршена само са умишљајем. Малолетници и деца су посебно заштићени у погледу полне слободе, као и у погледу полног искоришћавања од пунолетних лица.¹⁷ Кажњива је свака (па и добровољна) обљуба или са њом изједначени чин са дететом (лицем које није навршило четрнаест година). Нека кривична дела добијају квалификовани облик ако су извршена према малолетним лицима.¹⁸ Код обљубе са дететом (члан 180 КЗ) закон предвиђа посебан основ који искључује постојање кривичног дела (односно учинилац се неће казнити) ако између учиниоца и детета не постоји значајнија разлика у њиховој душевној и телесној зрелости.¹⁹ Да ли постоји ова разлика, да ли је она значајнија или не, представља фактичко питање које судско веће решава у конкретном случају имајући у виду све објективне и субјективне околности учињеног дела и личности пасивног и активног субјекта.²⁰ Закон о посебним мерама за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима из априла 2013. године (члан 6), предвидео је посебна правила.²¹ Правила се односе на: 1) кажњавање учинилаца, 2) правне последице осуде, 3) примену посебних мера и 4) посебну евиденцију за лица која су осуђена за следећа кривична дела против полне слободе према малолетним лицима: силовање; обљуба над немоћним лицем; обљуба са дететом; обљуба злоупотребом положаја; недозвољене полне радње; подвођење и омогућавање вршења полног односа; посредовање у вршењу проституције; приказивање, прибављање и поседовање порнографског материјала и искоришћавање малолетног лица за порнографију; навођење детета на присуствовање полним радњама и искоришћавање рачунарске мреже или комуникације другим

---

¹⁷ Милош Бабић и Иванка Марковић, *Кривично право, Посебни део*, Бања Лука, Правни факултет, 2008, стр. 150-152.

¹⁸ Драган Јовашевић, Заштита полне слободе малолетника – европски стандарди и право Републике Србије, *Европско законодавство*, Београд, број 55/2016, стр. 72-94.

¹⁹ Илија Симић и Александар Трешњев, *Кривични законик са краћим коментаром*, Београд, Инг про, 2010, стр. 142.

²⁰ Borislav Petrović, Dragan Jovašević i Amila Ferhatović, *Krivično pravo 2*, Sarajevo, Pravni fakultet, 2016, str. 211-213.

²¹ Службени гласник Републике Србије, број 32/2013.

техничким средствима за извршење кривичних дела против полне слободе према малолетном лицу.²² Наиме, према лицима осуђеним за наведена кривична дела (члан 5) искључено је: 1) ублажавање казне, 2) давање условног отпуста, и 3) наступање застарелости кривичног гоњења и кажњавања. Према лицима која су осуђена за наведена кривична дела против полне слободе малолетника наступају правне последице осуде: 1) које се састоје у престанку, односно губитку одређених права: а) престанак вршења јавне функције, и б) престанак радног односа, односно престанак вршења позива или занимања које се односи на рад са малолетним лицима, и 2) које се састоје у забрани стицања одређених права: а) забрана стицања јавних функција, и б) забрана заснивања радног односа, односно обављања позива или занимања које се односи на рад са малолетним лицима, а који могу да трају 20 година при чему се време проведено на издржавању казне не урачунава у време трајања правне последице осуде.²³ Правноснажна пресуда се обавезно доставља и послодавцу осуђеног лица. Но, према учиниоцима кривичних дела против полне слободе према малолетницима закон прописује и посебне мере (чл. 7-12). По својој садржини, дејству, условима примене и трајању ове мере не представљају кривичне санкције, њих не изриче суд у кривичном поступку, оне наступају аутоматски по сили закона, имају искључиво специјално-превентивни карактер, па их закон и назива „посебне мере“. Према учиниоцима наведених кривичних дела против полне слободе малолетника посебне мере се спроводе после издржане казне затвора и могу трајати најдуже двадесет година. После истека сваке четири године од почетка примене посебних мера суд који је донео првостепену пресуду по службеној дужности одлучује о потреби њиховог даљег спровођења. Но, захтев за преиспитивање потребе даљег спровођења посебних мера може поднети и лице на које се ове мере односе. Овај захтев се подноси суду који је донео првостепену пресуду после истека сваке две године од почетка примене посебних мера. При одлучивању суда о

---

²² Драган Јовашевић, Дете – жртва сексуалног насиља у немачком и шведском праву, Зборник радова, *Кривичноправни инструменти супротстављања тероризму и другим кривичним делима насилничког карактера*, Теслић, 2016, стр. 123-134; Закон о посебним мерама за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима може се примењивати на кривична дела прописана тим законом, па и на кривично дело које је извршено пре његовог ступања на снагу. То значи да се захтев за пуштање на условни отпуст не може одбацити, већ је суд дужан да о истом сам одлучи сходно томе да ли су испуњени законски услови или не (правно схватање Кривичног одељења Врховног касационог суда заузето на седници одржаној 24. марта 2014. године).

²³ Душица Миладиновић Стефановић, Посебне мере за спречавање кривичних дела против полне слободе малолетника, Зборник радова, *Заштита људских и мањинских права у европском правном простору*, Ниш, 2013, стр. 377-393.

даљој примени посебних мера суд прибавља извештаје органа и организација надлежних за спровођење ових мера.²⁴

Закон предвиђа следеће посебне мере : 1) обавезно јављање надлежном органу полиције и Управе за извршење кривичних санкција (члан 8) састоји се у дужности учиниоца кривичног дела против полне слободе према малолетнику да се лично јави организационој јединици полиције у месту његовог пребивалишта и организационој јединици Управе за извршење кривичних санкција која је надлежна за третман и алтернативне санкције и то сваког месеца, а најкасније до 15 дана у месецу; 2) забрана посећивања места на којима се окупљају малолетна лица (вртићи, школе и сл.) (члан 9) састоји се у дужности учиниоца кривичног дела против полне слободе према малолетнику да се уздржава од посећивања места на којима се окупљају малолетна лица као што су школске зграде, школска дворишта, вртићи, игралишта, дечје манифестације и сл.; 3) обавезно посећивање професионалних саветовалишта и установа (члан 10) састоји се у дужности учиниоца кривичног дела против полне слободе према малолетнику да посећује професионална саветовалишта и установе према програму које му одреди организациона јединица Управе за извршење кривичних санкција надлежна за третман и алтернативне санкције; 4) обавезно обавештавање о промени пребивалишта, боравишта или радног места (члан 11) састоји се у дужности учиниоца кривичног дела против полне слободе према малолетнику да у року до три дана од дана промене лично обавести надлежну организациону јединицу полиције и организациону јединицу Управе за извршење кривичних санкција надлежну за третман и алтернативне санкције о промени пребивалишта, боравишта или радног места и, 5) обавезно обавештавање о путовању у иностранство (члан 12) састоји се у дужности учиниоца кривичног дела против полне слободе према малолетнику да се најкасније три дана пре путовања у иностранство лично јави надлежној организационој јединици полиције, те да пружи податке о држави у коју путује, као и о месту и дужини боравка у иностранству.²⁵ У случају да осуђено лице не испуњава посебне обавезе, кажњава се за прекршај казном затвора од 30 до 60 дана (члан 16). Закон о посебним мерама за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима²⁶ (чл. 13–15) предвидео је правила о вођењу посебне евиденције и доступности података из ове евиденције ако се ради о лицима која су осуђена

---

²⁴ О облицима и видовима испољавања радње извршења сексуалних кривичних дела у судској пракси више: Драган Јовашевић, *Практикум за кривично право, Посебни део*, Ниш, Правни факултет, 2014.

²⁵ Драган Јовашевић, *Посебне кривичноправне мере у праву Републике Србије, Зборник радова, Кривично законодавство – de lege lata u de lege ferenda*, Приједор, 2015, стр. 241-258.

²⁶ Драган Јовашевић, *Кривично право, Посебни део*, Београд, Досије, 2014, стр. 134-136.

за кривична дела против полне слободе према малолетним лицима. О осуђеним лицима за наведена кривична дела води се посебна евиденција која садржи следеће податке: 1) име и презиме осуђеног, 2) јединствени матични број грађана осуђеног, 3) адресу пребивалишта осуђеног, 4) податке о запослењу осуђеног, 5) податке о значају за физичко препознавање осуђеног и његове фотографије, 6) ДНК профил осуђеног, 7) податке о кривичном делу и казни на коју је осуђен, 8) податке о правним последицама осуде, и 9) податке о спровођењу посебних мера. Посебну евиденцију води Управа за извршење кривичних санкција (члан 14).²⁷ Сви државни и други органи, правна лица и предузетници дужни су да у року од три дана од дана прибављања података о којима се води посебна евиденција исте доставе овлашћеном лицу Управе за извршење кривичних санкција који води посебну евиденцију. Ови подаци се воде трајно и не могу се брисати. Подаци из посебне евиденције (члан 15) могу се дати: 1) суду, 2) јавном тужиоцу, 3) полицији у вези са кривичним поступком који се води против лица о коме се води посебна евиденција, 4) надлежној организационој јединици полиције, и 5) организационој јединици Управе за извршење кривичних санкција надлежној за третман и алтернативне санкције када је то потребно за вршење послова из њихове надлежности. Подаци из посебне евиденције могу се на образложени захтев дати и државном органу, предузећу, другој организацији или предузетнику: а) ако још трају правне последице осуде, и б) ако за то постоји оправдани интерес заснован на закону.²⁸ Државни и други органи, правна лица и предузетници који раде са малолетном децом дужни су да затраже податак да ли је лице које треба да заснује радни однос код њих, односно да обавља послове са малолетним лицима уписано у посебну евиденцију. Подаци из посебне евиденције могу се дати и иностраним државним органима у складу са међународним споразумом.

4) НОВА КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ПОЛНЕ СЛОБОДЕ

На бази усвојених међународних стандарда у области заштите полне слободе у првом реду жена и деце, који су садржани у Истанбулској конвенцији Савета Европе, ново, реформисано кривично законодавство у Републици Србији после новеле из новембра 2016. године уводи нова сексуална кривична дела – полно насиље над женама, прописујући кривичну одговорност и кажњивост за њихове учиниоце.²⁹ При томе треба истаћи да сва ова дела нису

---

²⁷ Душица Миладиновић Стефановић, Посебна евиденција учинилаца кривичних дела против полне слободе малолетника, Зборник радова, *Усклађивање права Србије са правом Европске уније*, Ниш, 2014, стр. 447-462.

²⁸ Мирослав Ђорђевић и Ђорђе Ђорђевић, *Кривично право*, Београд, Пројурис, 2010, стр.168.

²⁹ Службени гласник Републике Србије, број 94/2016.

систематизована у исту групу кривичних дела против полне слободе, већ су растркана и у другим групама кривичних дела у Законику сходно претежном, превалентном објекту заштите. Будући да се ради о различитим облицима и видовима полног насиља, треба указати на појам и карактеристике самог насиља. Насиље је свака делатност којом се непосредно, блиско и стварно угрожава телесни и душевни интегритет пасивног субјекта.³⁰ То је радња којом се проузрокује опасност од наступања телесне повреде. Она може бити предузета различитим делатностима, на различите начине и различитим средствима. Претња је стављање у изглед (најава) да ће се непосредно напасти на живот или телесни интегритет. Овде се ради о квалификованој претњи – стављањем у изглед доношења последице смрти или телесне повреде.³¹ Претња мора бити непосредна, стварна, могућа, озбиљна и неотклоњива. Дрско или безобзирно понашање је свако понашање којим се грубо, вулгарно, непристојно понаша према другом лицу.³² Тако су у правни систем Републике Србије уведене следеће инкриминације: 1) сакаћење женског полног органа – члан 121а КЗ, 2) прогањање – члан 138а КЗ, 3) полно узнемиравање – члан 182а КЗ, 4) навођење детета на присуствовање полним радњама – члан 185а КЗ, и 5) принудно закључење брака – члан 187а КЗ. Сакаћење женског полног органа из члана 121а КЗ је кривично дело предвиђено у глави тринаест под називом: „Кривична дела против живота и тела”. Ово дело је у Истанбулској конвенцији дефинисано под називом: „Генитално сакаћење жена“ у члану 38. Оно обухвата различите облике и видове намерног понашања као што су: а) обрезивање, инфибулација или било какво друго сакаћење целих, односно било ког дела женских малих и великих усмина или клиториса, б) принуда и навођење жена да се подвргну некој од наведених радњи, и в) подстицање, принуда, односно навођење девојчице на неку од наведених радњи. У Републици Србији ово дело се састоји у осакћању спољних делова женског полног органа. Ради се, заправо, о доношењу телесне повреде, дакле о предузимању делатности која је подобна, довољна да доведе по последице – осакћања спољних делова женског полног органа (последична диспозиција). Ова се радња може предузети различитим делатностима, употребом различитих средстава и на различите начине. Извршилац дела може да буде свако лице, пасивни субјект је само женско лице без обзира на старост, док је у погледу кривице потребан умишљај учиниоца. Два су лакша, привилегована

---

³⁰ Илија Симић и Милић Петровић, *Кривични закон Републике Србије, Практична примена*, Београд, Службени гласник, 2002, стр. 117.

³¹ Наташа Мрвић Петровић, *Кривично право*, Београд, Службени гласник, 2005, стр. 285-287.

³² О облицима и видовима испољавања радње извршења сексуалних кривичних дела у судској пракси више: Драган Јовашевић, *Практикум за кривично право, Посебни део*, Ниш, Правни факултет, 2014.

облика испољавања овог кривичног дела за која је прописана блажа казна. То су: 1) предузимање радње извршења кривичног дела под нарочито олакшавајућим околностима које делу дају лакши вид. Када постоје најмање две или више олакшавајућих околности (које су иначе предвиђене у члану 54 КЗ), и када те околности делују „нарочито олакшавајуће”, дакле у већем обиму, у већем степену или у дужем трајању, представља фактичко питање које судско веће решава у сваком конкретном случају на бази свих објективних околности учињеног кривичног дела и личности његовог учиниоца. За ово дело прописана је казна затвора од три месеца до три године, и 2) навођење или помагање женског лица да се подвргне радњи осакаћења спољних дела свог полног органа. Овде су радње подстрекавања (навођења) и помагања (омогућавања, олакшавања) предвиђене као самосталне радње извршења, а не као облик саучесништва. Дело је свршено у овом облику самим моментом навођења или помагања без обзира да ли је услед тако предузетих радњи заиста и дошло до предузимања радње осакаћења у конкретном случају. За ново дело прописана је казна затвора од шест месеци до пет година. Тежи облик кривичног дела из члана 121а КЗ за који је прописана казна затвора у трајању од две до дванаест година постоји ако је услед предузете радње извршења основног дела наступила из нехата тежа последица у виду смрти женског лица. Ова тежа последица мора бити у узрочно-последичној вези са предузетом радњом извршења основног облика дела. Друго, ово сексуално кривично дело под називом: „Прогањање” предвиђено је у члану 138а КЗ, у глави четрнаестој под називом: „Кривична дела против слобода и права човека и грађанина”. Иначе ово дело је у Истанбулској конвенцији одређено у члану 34 под истим називом: „Прогањање” као намерно понашање понављањем претњи упућених другом лицу, које узрокују да се оно плаши за своју безбедност. Кривични законик Републике Србије ово дело одређује као предузимање законом таксативно наведених радњи у току одређеног временског периода (подразумева се дужег времена иако то Законик не каже – а та дужина представља фактичко питање које суд решава у сваком конкретном случају). Радња извршења дела састоји се из више алтернативно предвиђених делатности. То су: а) неовлашћено праћење другог лица или предузимање друге радње у циљу физичког приближавања том лицу противно његовој вољи, б) настојање да се противно вољи другог лица са њим успостави контакт непосредно, преко трећег лица или путем различитих средстава комуникације, в) злоупотребавање података о личности другог лица или њему блиског лица ради нуђења робе или услуга, г) претња (изјава, усмена или писмена у виду стављања у изглед) нападом на живот, тело или слободу другог лица или њему блиског лица, и д) предузимање друге сличне радње на начин који може „осетно” да угрози лични живот лица према коме се радње предузимају. Извршилац дела може да буде свако лице, пасивни субјект је друго или њему блиско лице, док се радња извршења предузима са умишљајем као

обликом кривице. За ово је дело прописана новчана казна или казна затвора до три године. Ово дело има два тежа, квалификована облика испољавања. То су: 1) ако је услед предузете радње извршења основног дела у било ком облику и виду испољавања изазвана конкретна, непосредна, блиска опасност по живот, здравље или тело лица према коме је дело извршено или њему блиског лица. За ово дело прописана је казна затвора од три месеца до пет година, и 2) ако је услед предузете радње извршења основног дела наступила смрт другог лица или њему блиског лица за шта је прописана казна затвора у трајању од једне до десет година. У оба случаја ради се о делу које је квалификовано тежом последицом где је тежа последица у узрочно-последичној вези с предузетом радњом извршења основног дела у односу на коју учинилац поступа са нехатом. „Полно узнемиравање“ из члана 182а КЗ је кривично дело предвиђено у глави осамнаест под називом: „Кривична дела против полне слободе“. Ово дело је, иначе, у Истанбулској конвенцији предвиђено у члану 40 под називом: „Сексуално узнемиравање“. Конвенција под овим делом сматра сваки облик нежељеног вербалног, невербалног или физичког понашања сексуалне природе у сврху или уз исход повреде достојанства лица, посебно када се ствара застрашујућа, непријатељска, деградирајућа, понижавајућа, односно увредљива атмосфера. Према решењу из члана 182а КЗ ово дело састоји се у полном узнемиравању другог лица. Дело је одређено последичном диспозицијом. Наиме, као радња извршења сматра се свако вербално, невербално или физичко понашање које има за циљ или представља повреду достојанства лица у сфери полног живота, а које изазива страх или ствара непријатељско, понижавајуће или увредљиво окружење. Дакле, то је свако деловање управљено према телу другог (мушког или женског) лица које је подобно, довољно да проузрокује последицу у виду страха (осећања личне или полне узнемирености и несигурности) или непријатељског, понижавајућег или увредљивог окружења. Извршилац дела, али и пасивни субјект могу бити свако лице (и мушко и женско), док је у погледу кривице потребан умишљај учиниоца. За ово је дело прописана новчана казна или казна затвора до шест месеци. Законом је изричито прописано да се кривично гоњење за ово дело предузима по предлогу пасивног субјекта (оштећеног), а не по службеној дужности. Тежи облик дела за који је прописана казна затвора од три месеца до три године постоји ако је радња извршења полног узнемиравања учињена прем малолетном лицу. Дакле, својство пасивног субјекта – узраст до 18 година у време предузимања радње извршења представља квалификаторну околност за коју закон прописује поштрено кажњавање. Следеће ново сексуално кривично дело у српском кривичном праву је: „Навођење детета на присуствовање полним радњама“ из члана 185а КЗ. Оно је предвиђено у глави осамнаестој под називом: „Кривична дела против полне слободе“. Овде је саучесничка радња подстрекавања, навођења због високог степена друштвене опасности добила карактер самосталне радње извршења. Дело се састоји у

навођењу детета да присуствује силовању, обљуби или са њом изједначеном чину или другој полној радњи. Радња извршења је навођење. То је психолошка делатност управљена према другом лицу у циљу стварања, изазивања нове (до тада непостојеће) одлуке или учвршћења постојеће, али колебљиве и недовољно чврсте одлуке код пасивног субјекта. Циљ је овако предузете радње да се код пасивног субјекта – детета (дакле, лица које у време извршења кривичног дела нема навршених 14 година живота) произведе одлука да присуствује силовању, обљуби или са њом изједначеном чину или другој полној радњи, без обзира да ли је до тога заиста и дошло у конкретном случају. Извршилац дела може да буде свако лице, пасивни субјект је само дете (дакле, лице са посебним личним својством), док се у погледу кривице тражи постојање умишљаја. За ово дело је прописана казна затвора у трајању од једне до осам година. Тежи облик дела за који је прописана казна затвора у трајању од две до десет година постоји ако је радња навођења предузета на посебан, опасан начин – употребом силе или претње. Сила је употреба физичке, механичке или друге снаге једног лица према другом лицу с циљем да се оно натера на одређено чињење или пропуштање. Са силом, која може бити апсолутна или компулзивна, изједначава се и употреба хипнозе или другог омамљујућег средства. Претња је изјава, усмена или писмена, којом се другом лицу ставља у изглед да ће њему или њему блиском лицу бити нането какво зло, ако не предузме или пропусти одређену радњу. Последње сексуално кривично дело које је у националном законодавству Републике Србије преузето на основу стандарда утврђених у Истанбулској конвенцији Савета Европе је „Принудно закључење брака“. Ово дело је прописано у члану 187а КЗ у глави деветнаестој под називом: „Кривична дела против брака и породице“. Иначе ово дело Истанбулска конвенција одређује у члану 37 под називом: „Принудни брак“. Дело се састоји у присиљавању одраслог лица или детета да ступи у брак са учиниоцем дела. При томе се као кажњиве радње сматрају и подстрекавање, односно намамљивање одраслог лица, односно детета на територију стране државе или друге која није њена држава боравишта, с циљем принуде тог одраслог лица или детета да ступи у брак. Према решењу из члана 187а КЗ „Принудно закључење брака“ састоји се у принуди другог лица да закључи брак употребом силе или претње. Радња извршења је принуђавање другог лица утицањем на његову вољу да донесе одлуку одређене садржине. Циљ је предузимања радње извршења да се закључи брак који уопште не би био закључен или да се закључи брак са одређеним лицем са којим се не жели. Та се радња извршења предузима на законом алтернативно одређене начине и то: а) употребом силе (апсолутне или компулзивне), и б) претњом наношења одређеног зла. Извршилац дела може да буде свако лице, а у погледу кривице потребан је умишљај. За ово дело прописана је казна затвора од три месеца до три године. Лакши, привилеговани облик дела за који је прописана казна затвора до две године

чини лице које ради принудног закључења брака друго лице одведе у иностранство или га у том циљу наведе да оде у иностранство. Радња извршења овог дела је двојако алтернативно одређена као: а) одвођење другог лица у иностранство (у било коју земљу), и б) навођење (у виду подстрекавања) другог лица да оде у иностранство, без обзира да ли је под утицајем такве радње заиста и отишао у иностранство. Циљ је овако предузете радње извршења да пасивни субјект у иностранству под утицајем примењене силе или претње закључи брак са другим лицем.

5) ИЗВОРИ

- Алемпијевић, Ђорђе, ет ал., Повреде полних органа код жртви сексуалног насиља, *Билтен Окружног суда у Београду*, Београд, број 70/2006.
- Бабић, Милош, Марковић, Иванка, *Кривично право, Посебни део*, Бања Лука, Правни факултет, 2008.
- Ђорђевић, Ђорђе, *Кривично право, Посебни део*, Београд, Криминалистичко полицијска академија, 2014.
- Ђорђевић, Мирослав, Ђорђевић, Ђорђе, *Кривично право*, Београд, Пројурис, 2016.
- Јовашевић, Драган, *Коментар Кривичног закона Републике Србије са судском праксом*, Београд, Номос, 2003.
- Јовашевић, Драган, *Кривични законик са уводним коментаром*, Београд, Службени лист, 2007.
- Јовашевић, Драган, *Међународно кривично право*, Ниш, Правни факултет, 2011.
- Јовашевић, Драган, Икановић, Вељко, *Кривично право Републике Српске, Посебни део*, Бања Лука, Универзитет Апеирон, 2012.
- Јовашевић, Драган, *Кривично право, Посебни део*, Београд, Досије, 2014.
- Јовашевић, Драган, *Практикум за кривично право, Посебни део*, Ниш, Правни факултет, 2014.
- Јовашевић, Драган, Икановић, Вељко, *Међународно кривично право*, Бања Лука, Универзитет Апеирон, 2015.
- Јовашевић, Драган, *Посебне кривичноправне мере у праву Републике Србије, Зборник радова, Кривично законодавство – de lege lata u de lege ferenda*, Приједор, 2015.
- Јовашевић, Драган, *Заштита полне слободе малолетника – европски стандарди и право Републике Србије, Европско законодавство*, Београд, број 55/2016.

- Јовашевић, Драган, Дете – жртва сексуалног насиља у немачком и шведском праву, Зборник радова, *Кривичноправни инструменти супротстављања тероризму и другим кривичним делима насилничког карактера*, Теслић, 2016.
- Јовашевић, Драган, *Кривично право, Општи део*, Београд, Досије, 2016.
- Крстић, Остоја, *Превенција криминалитета*, Београд, Полицијска академија, 2000.
- Миладиновић Стефановић, Душица, Посебне мере за спречавање кривичних дела против полне слободе малолетника, Зборник радова, *Заштита људских и мањинских права у европском правном простору*, Ниш, 2013.
- Миладиновић Стефановић, Душица, Посебна евиденција учинилаца кривичних дела против полне слободе малолетника, Зборник радова, *Усклађивање права Србије са правом Европске уније*, Ниш, 2014.
- Мрвић Петровић, Наташа, *Кривично право*, Београд, Службени гласник, 2005.
- Pavišić, Berislav, *Kazneno pravo Vijeća Europe*, Zagreb, Golden marketing, 2006.
- Pavišić, Berislav, Bubalović, Tadija, *Međunarodno kazneno pravo*, Rijeka, Pravni fakultet, 2013.
- Petrović, Borislav, Jovašević, Dragan, *Međunarodno krivično pravo*, Sarajevo, Pravni fakultet, 2010.
- Petrović, Borislav, Jovašević, Dragan, Ferhatović, Amila, *Krivično pravo 2*, Sarajevo, Pravni fakultet, 2016.
- Ракочевић, Велимир, Кривична дела против полне слободе, Зборник радова, *Нове тенденције у савременој науци кривичног права и наше кривично законодавство*, Златибор, 2005.
- Симић, Илија, Петровић, Милић, *Кривични закон Републике Србије, Практична примена*, Београд, Службени гласник, 2002.
- Симић, Илија, Трешњев, Александар, *Кривични законик са краћим коментаром*, Београд, Инг про, 2010.
- Симовић, Миодраг, Рамљак, Алија, *Виктимологија*, Источно Сарајево, Правни факултет, 2005.
- Службени гласник Републике Србије, број: 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014 и 94/2016.
- „Службени гласник Републике Србије“, број 32/2013.
- „Службени гласник Републике Србије“, број 94/2016.
- „Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори“, број 12/2013.

6) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

На бази усвојених међународних стандарда садржаних у актима Организације уједињених нација и посебно Савета Европе, а нарочито у Истанбулској конвенцији из 2011. године, Република Србија је у националном кривичном законодавству после новеле из новембра месеца 2016. године на посебан начин прописала одговорност и кажњивост за више нових кривичних дела против полне слободе (или сексуалних кривичних дела), иако се ради о појавама које су ранијег датума, присутне већ дуго у нашој друштвеној стварности. Тако Истанбулска конвенција обавезује државе потписнице да у националном законодавству, што је Република Србија и учинила новелом Кривичног законика из новембра 2016. године, уведу следећа кривична дела: 1) Психичко насиље (члан 33) које обухвата свако намерно понашање, које озбиљно нарушава психички интегритет неког лица принудом, односно претњу таквим понашањем; 2) Прогањање (члан 34) као намерно понашање понављањем претњи упућених другом лицу, које узрокују да се оно плаши за своју безбедност; 3) Физичко насиље (члан 35) као намерно извршена дела физичког насиља над другим лицем; 4) Сексуално насиље, укључујући силовање (члан 36) које обухвата различите видове намерног понашања као што су: а) вагинална, анална или орална пенетрација сексуалне природе на телу другог лица без њеног, односно његовог пристанка, коришћењем било ког дела тела, односно предмета, б) друге сексуалне радње са лицем без њеног, односно његовог пристанка, и в) навођење другог лица на покушај сексуалних радњи са трећим лицем без њеног, односно његовог пристанка; 5) Принудни брак (члан 37) у смислу присиљавања одраслог лица или детета да ступи у брак са учиниоцем дела. При томе се као кажњиве радње сматрају и подстрекавање, односно намамљивање одраслог лица, односно детета на територију стране државе или друге која није њена држава боравишта, с циљем принуде тог одраслог лица или детета да ступи у брак; 6) Генитално сакаћење жена (члан 38) које обухвата различите облике и видове намерног понашања као што су: а) обрезивање, инфибулација или било какво друго сакаћење целих, односно било ког дела женских малих и великих усмина или клиториса, б) принуда и навођење жена да се подвргну некој од наведених радњи, и в) подстицање, принуда, односно навођење девојчице на неку од наведених радњи; 7) Принудни абортус и принудна стерилизација (члан 39) састоје се у намерном предузимању следећих радњи као што су: а) абортус жене без њеног претходног и информативног пристанка, и б) операција у сврху или уз исход онемогућавања природне репродукције код жене без њеног информативног пристанка или разумевања процедуре и, 8) Сексуално узнемиравање (члан 40) које представља сваки облик нежељеног вербалног, невербалног или физичког понашања сексуалне природе у сврху или уз исход повреде достојанства лица, посебно када се ствара застрашујућа,

непријатељска, деградирајућа, понижавајућа, односно увредљива атмосфера. Од наведених, кривично законодавство Републике Србије је у различитим главама (сходно врсти објекта заштите) предвидело следећа нова сексуална кривична дела прописујући за њихове учиниоце строге казне затвора. То су: 1) сакаћење женског полног органа – члан 121а КЗ, 2) прогањање – члан 138а КЗ, 3) полно узнемиравање – члан 182а КЗ, 4) навођење детета на присуствовање полним радњама – члан 185а КЗ, и 5) принудно закључење брака – члан 187а КЗ. Конвенцијом је у смислу члана 41 изричито прописана кривична одговорност не само за умишљајно извршење наведених кривичних дела, већ је кажњив и покушај (започињање извршења дела), као и саучесништво у облику подстрекавања и помагања које је добило карактер самосталне радње извршења. Ова решења су потпуно инкорпорисана и у кривичном законодавству Републике Србије. За учиниоце кривичних дела која су предвиђена Конвенцијом, поред казне затвора, могу се изрећи сходно члану 45 и специфичне кривичноправне мере као што су: а) праћење, односно надзор осуђених лица, и б) укидање права на родитељство, уколико се принцип најбољег интереса за дете не може гарантовати ни на који други начин, а што може да обухвати и безбедност жртве. Следећи ова решења утврђена стандардима Истанбулске конвенције у Републици Србији је донет Закон о посебним мерама које се примењују према учиниоцима кривичних дела против полне слободе према малолетницима (чл. 7–12). Тако се према учиниоцима кривичних дела против полне слободе малолетника посебне мере спроводе после издржане казне затвора и могу трајати најдуже двадесет година. Закон предвиђа следеће посебне мере: 1) обавезно јављање надлежном органу полиције и Управе за извршење кривичних санкција (члан 8), 2) забрана посеђивања места на којима се окупљају малолетна лица: вртићи, школе и сл. (члан 9), 3) обавезно посеђивање професионалних саветовалишта и установа (члан 10), 4) обавезно обавештавање о промени пребивалишта, боравишта или радног места (члан 11), и 5) обавезно обавештавање о путовању у иностранство (члан 12).